

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/58/2023
Identifikačné číslo spisu:	3116217777
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3116217777.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. P. H., narodeného XX. K. XXXX, C., V. B. K. XXXX/XXX, zastúpeného advokátom Ing. JUDr. Dominikom Škohelom, PhD., Ilava, Sládkovičova 297/26, proti žalovanému A. Ž. i, narodenému XX. A. XXXX, R., T. XXX/XX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrej Jaroš, spol. s r.o., Trenčín, Nám. sv. Anny 361/20, IČO: 36 839 132, o vydanie veci s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 11C/154/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 19. októbra 2022 sp. zn. 5Co/86/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo aj „okresný súd“) rozsudkom z 07. apríla 2022 č.k. 11C/154/2016-110 výrokom I. návrh na prerušenie konania zamietol, výrokom II. žalobu zamietol a výrokom III. rozhodol o náhrade trov konania tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %, ktorú je žalobca povinný zaplatiť žalovanému k rukám jeho zástupcu vo výške, ktorú určí samostatným uznesením súdny úradník tohto súdu po právoplatnosti tohto rozsudku, a to v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania.

1.1. Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd rozhodol, že žalovaný je povinný žalobcovi vydať motocykel I. K. XXX, N., rok výroby 2005, VIN A., identifikačné číslo motora Z., farba strieborná do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku vydaného súdom eventuálne, že žalovaný je povinný uhradiť žalobcovi náhradu škody vo výške 3.600 eur a trovy konania. Žalobu odôvodnil tým, že žalobca so žalovaným uzatvorili ústnu kúpnu zmluvu, na základe ktorej žalovaný kúpil od žalobcu motocykel I. W. XXX N.. Žalobca predmet kúpy vyňal z majetku spoločnosti, dňa 11. októbra 2013 odhlásil na dopravnom inšpektoráte v Púchove a prehlásil ho na meno žalovaného. Žalovaný napriek viacerým urgenciám žalobcu nezaplatil kúpnu cenu za motocykel. Naopak, listom zo dňa 18. novembra 2013 vyzval žalobcu na prevzatie motocykla I., ktorý podľa jeho vyjadrenia žalobca „dobrovoľne bez nátlaku odhlásil na DI PU na meno žalovaného“. Žalovaný vyzval žalobcu na prevzatie motocykla aj vzhľadom k

tomu, že „nedošlo k naplneniu podmienok vopred dohodnutej ústnej dohody.“ Žalobca motocykel od žalovaného na základe jeho výzvy v roku 2013 neprevzal, a domáhal sa úhrady kúpnej ceny súdnou cestou. Žaloba bola vedená na OS Trenčín pod sp.zn. 13C/132/2015. Súd prvej inštalácie žalobu žalobcu vedenú pod sp.zn. 13C/132/2015 zamietol, nakoľko podľa jeho názoru možno objektívne pochybovať o tom, kto so žalobcom uzatvoril kúpnu zmluvu k predmetnému motocyklu, resp. že ju s ním uzatvoril žalovaný. Súd svoje pochybnosti o dohadovacom konaní oprel o tvrdenie, že žalobca neunesol dôkazné bremeno v tom smere, že vo veci je pasívne legitimovaný žalovaný a teda existenciu hmotnoprávneho vzťahu medzi stranami sporu, resp. sa mu podľa názoru súdu nepodarilo vyvrátiť závažné pochybnosti o jeho existencii.

1.2. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania súd sa zaoberal predovšetkým, či nedošlo k premlčaniu uplatneného nároku podľa § 106 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. V konaní bolo nesporne preukázané, že ako držiteľ motocykla I. W. XXX bol v období od 22. októbra 2013 do 05. júna 2017 evidovaný žalovaný. V súčasnosti ku dňu rozhodovania súdu ho už nemá vo svojej faktickej držbe, nemožno preto konštatovať, že ho neoprávnene zadržuje (odmieta vydať). Skutočnosť, že žalobca a žalovaný uzatvorili kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol tento motocykel sa už v predchádzajúcom konaní 13C/132/2015 nepodarilo hodnoverne preukázať. Nepodarilo sa preukázať existenciu právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ktorý by bol založený predmetnou kúpnu zmluvou, resp. sa mu nepodarilo vyvrátiť závažné pochybnosti o jeho existencii. Závery ustálené v tomto konaní neboli relevantne spochybnené v predmetnom konaní. Nemožno sa stotožniť s tvrdením žalobcu, že nepredložil všetky listiny ktorými disponoval, nakoľko žalobca nepredložil žiadne ďalšie listiny okrem tých, ktoré už boli predložené v konaní 13C/132/2015 a ktoré by preukázali jeho opakované tvrdenia o uzavretí ústnej kúpnej zmluvy so žalovaným. Uvedené nemožno vyvodit' ani z textu výzvy žalovaného zo dňa 18. novembra 2013, že „nedošlo k naplneniu podmienok vopred dohodnutej ústnej dohody“ pre jeho nejednoznačnosť a nekonkrétnosť, i v spojení s ostatnými dôkazmi, tak ako to tvrdí žalobca. Súd preto posúdil uplatnený nárok na zaplatenie žalovanej sumy podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení, ktoré mal získať žalovaný na úkor žalobcu. Podľa § 107 Občianskeho zákonníka sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úrok bezdôvodne obohatil, t.j. v subjektívnej premlčacej dobe, najneskoršie sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo, t.j. v objektívnej premlčacej dobe. Objektívna trojročná premlčacia doba začala plynúť dňom nasledujúcim po odhlásení a prehlásení vozidla 12. októbra 2013, žaloba bola podaná dňa 10. októbra 2016 teda pred jej uplynutím. V prípade subjektívnej dvojročnej premlčacej doby súd stanovil za počiatok jej plynutia deň, keď žalovaný preukázateľne vyzval žalobcu na prevzatie vozidla dňa 18. novembra 2013, a žalobca sa dozvedel, že žalovaný nedodržiaval podmienky podľa ním tvrdenej uzavretej kúpnej zmluvy a bezdôvodne sa na úkor žalobcu obohatil. Teda plynula od 19. novembra 2013 do 19. novembra 2015. Žaloba bola podaná po jej uplynutí, takže vznesená námietka žalovaného bola dôvodná. Vzhľadom na to, že v konaní nie je sporné, že žalovaný skutočne nedisponuje, t.j. nemá vo svojej faktickej držbe predmetný motocykel a nemožno konštatovať, že ho neoprávnene zadržuje (odmieta vydať), súd žalobu na jeho vydanie zamietol. Vzhľadom k tomu, že žalovaný dôvodne vzniesol námietku premlčania, súd nárok „in eventum“ na zaplatenie peňažnej náhrady za predmetný motocykel nemôže v konaní priznať a preto i v tejto časti žalobu zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 Civilného sporového poriadku a priznal úspešnému žalovanému, ktorý mal úspech vo veci právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. októbra 2022 sp. zn. 5Co/86/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštalácie v napadnutej časti, žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2.1. Súd prvej inštalácie opierajúc sa o dostatočné skutkové zistenia tieto správne vyhodnotil a vyvodil z nich i správny právny záver. Na zdôraznenie ich správnosti odvolací súd len podčiarkol, že z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštalácie mal aj odvolací súd za preukázané, že žalobca sa žalobou domáhal proti žalovanému, aby súd rozhodol, že žalovaný je povinný žalobcovi vydať špecifikovaný motocykel, eventuálne, že žalovaný je povinný uhradiť žalobcovi náhradu škody vo výške 3.600 eur. Súd prvej inštalácie sa vzhľadom na vznesenú námietku premlčania správne zaoberal, či nedošlo k premlčaniu uplatneného nároku. Z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštalácie bolo

nesporne preukázané, že ako držiteľ motocykla I. W. XXX bol v období od 22. októbra 2013 do 05. júna 2017 evidovaný žalovaný, pričom ku dňu rozhodovania súdu prvej inštancie ho už nemal vo svojej faktickej držbe, nebolo možné preto konštatovať, že ho neoprávnene zadržuje (odmieta vydať). Skutočnosť, že žalobca a žalovaný uzatvorili kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol tento motocykel, sa už v predchádzajúcom konaní sp. zn. 13C/132/2015 vedenom na okresnom súde nepodarilo hodnoverne preukázať, nakoľko sa nepodarilo preukázať existenciu právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ktorý by bol založený predmetnou kúpnu zmluvou, resp. sa mu nepodarilo vyvrátiť závažné pochybnosti o jeho existencii. Závery ustálené v tomto konaní neboli relevantne spochybnené ani v prejednávacom konaní. Súd prvej inštancie preto správne posúdil uplatnený nárok na zaplatenie žalovanej sumy podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení, ktoré mal získať žalovaný na úkor žalobcu. Súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že objektívna trojročná premlčacia doba začala plynúť dňom nasledujúcim po odhlásení a prehlásení vozidla 12. októbra 2013, žaloba bola podaná dňa 10. októbra 2016 teda pred jej uplynutím. V prípade subjektívnej dvojročnej premlčacej doby súd prvej inštancie rovnako správne stanovil za počiatok jej plynutia deň, keď žalovaný preukázateľne vyzval žalobcu na prevzatie vozidla dňa 18. novembra 2013, a žalobca sa dozvedel, že žalovaný nedodržiaval podmienky podľa ním tvrdenej uzavretej kúpnej zmluvy a bezdôvodne sa na úkor žalobcu obohatil. Teda subjektívna premlčacia doba plynula od 19. novembra 2013 do 19. novembra 2015, teda žaloba bola podaná po jej uplynutí, takže vznesená námietka žalovaného bola dôvodná. Vzhľadom na to, že v konaní nebolo sporné, že žalovaný skutočne nedisponuje, t.j. nemá vo svojej faktickej držbe predmetný motocykel a nemožno konštatovať, že ho neoprávnene zadržuje (odmieta vydať), súd prvej inštancie správne žalobu na jeho vydanie zamietol a keďže žalovaný dôvodne vznesol námietku premlčania, súd nárok „in eventum“ na zaplatenie peňažnej náhrady za predmetný motocykel nemohol v konaní priznať a preto i v tejto časti správne žalobu zamietol. Vzhľadom na vyššie uvedené teda súd prvej inštancie v predmetnej veci z výsledkov dokazovania vyvodil správny skutkový záver, na ktorý aplikoval správnu právnu úpravu, preto odvolací súd nepovažoval námietky žalobcu za opodstatnené a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu, napádajúc ho v celom jeho rozsahu, podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval výslovne len z ust. § 420 písm. f) CSP. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľ videl v nesprávnom právnom posúdení otázky premlčania podľa § 107 OZ, keď v danom prípade došlo k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu zo strany žalovaného s dĺžkou premlčacej lehoty 10 rokov podľa § 107 ods. 3 OZ. Dovolateľ ďalej namietal, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnutý dôkaz - výsluch žalovaného. Dovolateľ zopakoval svoju argumentáciu z konania pred súdmi nižšej inštancie, podľa neho bolo nesporné preukázanie ústne uzatvorenej kúpnej zmluvy na predmetný motocykel, žalovaný tento motocykel riadne prihlásil na svoje meno, kúpnu cenu však nezaplatil. Tvrdenie, že žalovaný dostal motocykel ako pracovnú odmenu, je v rozpore s výpoveďou druhého konateľa spoločnosti P.. Úmyselné konanie žalovaného spočíva v tom, že následne predal motocykel tretej osobe. Súdy nesprávne konštatovali, že žalobca nepredložil žiadne iné dôkazy či skutkové tvrdenia, než ktoré predložil v konaní Okresného súdu Trenčín sp.zn. 13C/132/2015, žalobca predložil nový dokument - ponuku na motorové vozidlo M.r, pričom nedošlo k žiadnej zľave ani započítaniu vo vzťahu k predmetnému motocyklu.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovanej navrhol zamietnuť ho ako nedôvodné, stotožniac sa s napadnutými rozsudkami, právne posúdenie otázky premlčania bolo správne. Žalobca uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP žiadnym spôsobom neodôvodnil, v dovolaní uvádza len skutkové tvrdenia, ktoré nemajú žiadny vplyv na uskutočňovanie jeho práv v súdnom konaní.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP,

skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie vecí (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať sa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorým dovolať sa vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a

zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasívia dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolací súd v tejto súvislosti už konštantne uvádza, že z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

15.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia tiež nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietaným procesným vadám.

16. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Dovolateľ prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces (okrem rozsiahlej polemiky so závermi súdov nižších inšancií a nesúhlasu s ich skutkovými zisteniami) videl v nesprávnom právnom posúdení otázky premlčania podľa § 107 OZ, keď v danom prípade podľa neho došlo k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu zo strany žalovaného s dĺžkou

premlčacej lehoty 10 rokov podľa § 107 ods. 3 OZ. Dovolateľ ďalej namietal, že súd prvej inštancie nevykonával navrhnutý dôkaz - výsluch žalovaného. Dovolateľ tiež zopakoval svoju argumentáciu z konania pred súdmi nižšej inštancie, podľa neho bolo nesporné preukázanie ústne uzatvorenej kúpnej zmluvy na predmetný motocykel, ako aj úmyselné konanie žalovaného spočívajúce v tom, že následne predal motocykel tretej osobe.

18. K prvej dovolacej námietke o nesprávnom právnom posúdení otázky premlčania dovolací súd uvádza, že pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP sa nemal možnosť zaoberať správnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom, pretože prípadné nesprávne právne posúdenie veci vadu zmätočnosti v zmysle predmetného ustanovenia nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

19. K ďalšej dovolacej argumentácii dovolateľa najvyšší súd v prvom rade uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

20. V súvislosti s uplatnenou námietkou dovolateľa o pochybení súdu prvej inštancie v procese dokazovania je súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

21. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porov. Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu.

22. Súdna prax je jednotná v názore, že ak aj súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f) CSP. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky procesnou stranou navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP (porovnaj R 37/1993, R 125/1999 a R 6/2000).

23. Preskúmaním obsahu spisu podľa názoru odvolacieho súdu súdy nižších inštancií správne, v súlade

so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležité rozhodnutie odôvodnili v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 CSP. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

24. Podstata dovolacej argumentácie dovolateľa spočívala v rozsiahlej polemike so závermi súdov nižších inštancií a nesúhlase s ich skutkovými zisteniami, namietajúc, že odvolací súd mal súdom prvej inštancie zistený skutkový stav prehodnotiť. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

25. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

26. V preskúmvanej veci odvolací súd dospel k záveru, že skutkové zistenia súdu prvej inštancie majú oporu vo vykonanom dokazovaní, keď súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, z prednesov sporových strán a z obsahu spisu vyplynuli najavo, následne tieto; v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP v spojení s § 191 CSP), správne vyhodnotil a dospel tak k správnym skutkovým záverom. Doposiaľ vykonané dokazovanie aj podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne odôvodňuje závery prijaté odvolacím súdom, viazaným skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP). Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

27. Z obsahu spisu v prejednávanej veci zároveň vyplýva, že odvolací súd vo veci rozhodoval na základe odvolania žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom žalobca namietal výlučne nesprávne právne posúdenie premlčania spočívajúce v tom, že súd prvej inštancie pri výpočte subjektívnej lehoty neposudzoval absolútnu a relatívnu neplatnosť právneho úkonu. Žalobca teda uplatnil v dovolaní úplne inú a novú argumentáciu než tú, ktorú uplatnil v odvolacom konaní. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal možnosť zaoberať sa otázkami, ktoré dovolateľ nastolil až v podanom dovolaní.

28. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z obsahového hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namielol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto

námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

28.1. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

28.2. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy, už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejme), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne). Hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

28.3. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom dovolateľ uvedenú námietku zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania neuplatnil v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

28.4. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť (9Cdo/69/2021).

28.5. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

28.6. Je zároveň potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním).

29. Z týchto dôvodov dovolací súd nepovažoval uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP za opodstatnený, a preto dovolanie odmietol, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné v zmysle § 447 písm. c) CSP.

30. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.